

પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ - પ્રસ્તાવ

માનનીય અધ્યક્ષશ્રી,

- માનનીય પર્યાવરણ મંત્રીશ્રી, જે પાણી (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) સુધારા અધિનિયમ 2024 નો જે પ્રસ્તાવ રજુ કરવામાં આવેલ છે, તે બિલને હું આવકારૂ છું અને તે વિશે મારા વિચારો વ્યક્ત કરવા માગું છું.
- આપ સઉ જાણતાજ હશે કે સિંગાપોર દેશ, ભારત ના પૂર્વ-દક્ષિણ દિશા માં આવેલ એક રાષ્ટ્ર છે. તેનું ક્ષેત્રફળ અમદાવાદ ના ક્ષેત્રફળ કરતાં લગભગ બમણું હશે. આ દેશ માં પીવાલાયક પાણી ના સ્ત્રોત પૂરતા પ્રમાણ માં નથી, તે માટે આ દેશ પીવા લાયક પાણી મલેશિયા નામના રાષ્ટ્ર પાસે થી ખરીદે છે, જ્યારે આપડી ગુજરાત સરકાર પીવાનું ચોખ્ખું પાણી દરેક ને મળી રહે તેના માટે પાણી ના સ્ત્રોત અને વ્યવસ્થા ની સંપૂર્ણ કાળજી લે છે.
- આપ સઉ વિચાર કરો કે નાનપણ માં જ્યારે સ્કૂલ માં પાણી નો વિષય ભણાવામાં આવતો ત્યારે એકજ સૂત્ર સૌથી પહલો ભણાવતા - જળ એ જીવન છે, આપડે વિચાર કરો કે આપડને જળ માટે ની ચિંતા નાનપણ થિજ સ્કૂલો માં શીખવામાં આવે છે.
- આજ ના દૌર માં જળ નું સંચય તથા પુનઃ વપરાશના પ્રયત્નો અનિવાર્ય છે જેટલું વધુ સંચય કરીએ તેટલું ઓછું છે. પાણીની વધતી જતી માંગ અને ઘટતા સ્ત્રોતોને ધ્યાને રાખી હવે સમય આવી ગયો છે કે શહેરો તથા ગામોમાંથી નીકળતા આ ઘર ગથ્થુ ગંદા પાણીનો પુનઃવપરાશ કરવામાં આવે, જે માટે ગુજરાત રાજ્યએ પહેલ હાથ ધરી છે.
- ગુજરાત રાજ્યમાં ઘરગથ્થુ ગંદાપાણીને સુવેજ ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટમાં શુદ્ધ કરી ઉદ્યોગોમાં પુનઃ વપરાશ કરવાના અભિગમને પ્રાધાન્ય આપેલ છે. આ પાણી ને રી-ક્લેમડ વોટર પણ કેહવાય છે.

- ધરગથ્થુ ગંદાપાણીને સુએજ ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટ (STP) દ્વારા શુદ્ધીકરણ કર્યા બાદ પુનઃવપરાશમાં લેવા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા ટ્રીટેડ વોટર રીયુઝની પોલીસી બનાવવામાં આવેલ છે જે મુજબ હાલમાં સુરત, અમદાવાદ, વડોદરા, ગાંધીનગર, ભાવનગર, ગાંધીધામ અને અંજાર જેવા શહેરો તથા ગામોમાં આશરે ૮૩૦ એમ.એલ.ડી જેટલું ટ્રીટેડ પાણી પુનઃ વપરાશમાં લેવામાં આવી રહેલ છે. તેમજ અંદાજે ૭૯૨ એમ.એલ.ડી. જેટલું ટ્રીટેડ પાણી પુનઃવપરાશમાં લેવા માટેનું આયોજન કરવામાં આવેલ છે.
- સુરત મ્યુનિશિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા હાલમાં ટ્રીટેડ પાણી ને કાપડાના ઉદ્યોગોને આપવામાં આવે છે. તે મોડેલની રાષ્ટ્રીય કક્ષાએ નોંધ લેવામાં આવી છે. તાજેતરમાં માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રીની અધ્યક્ષતામાં ઉચ્ચ કક્ષાની બેઠક મળી હતી, જેમાં અમદાવાદની ટેક્સટાઇલ તથા અન્ય ઉદ્યોગ દ્વારા પણ આ બાબતે કામગીરી થાય તે માટે જરૂરી દિશા નિર્દેશ આપવામાં આવેલ છે. આને પરિણામે, ઉદ્યોગ દ્વારા ભૂગર્ભ જળનો વપરાશ પણ ઘણા પ્રમાણ માં ઘટશે સાથે આપડી માં સમાન ગણાતી અનેક નાંદિયો માં મલીન જળ નો નિકાલ ઘટશે, જેના કારણે નાંદિયો નું જળ સ્વચ્છ રહેશે.
- ઘણી જી.આઈ.ડી.સી. માં અગ્નિશમન માટે તથા તે ઉદ્યોગો માં યુટિલિટી તથા બોઈલર માં પણ ટ્રીટેડ પાણી નો વપરાશ થઈ શકે છે, અને આ સાથે ખેતી માં પણ ટ્રીટેડ પાણી નો વપરાશ કરી શકાય છે.
- રાજ્યના શહેરી વિકાસ વિભાગ દ્વારા પ્રાપ્ત માહિતી મુજબ હાલમાં રાજ્યમાંથી આશરે ૪,૪૧૪ એમ.એલ.ડી. જેટલું ધરગથ્થુ ગંદુપાણી ઉઢ્ઢવે છે. હાલ રાજ્યમાં કુલ ૪,૭૫૪ એમ.એલ.ડી. ધરગથ્થુ ગંદાપાણીને શુદ્ધીકરણ કરવાની ક્ષમતા ધરાવતા સુએજ ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટ ઉપલબ્ધ છે. રાજ્યમાં ઉદભવતા તમામ ધરગથ્થુ ગંદાપાણીનો શુદ્ધીકરણ બાદ તેનો મહત્તમ પુનઃવપરાશ થાય તે બાબતે રાજ્ય સરકાર સતત પ્રયત્નશીલ છે.

- વધુમાં આ વિચારને ગ્રામ્યસ્તર સુધી લઈ જવા માટે પણ સરકાર દ્વારા પ્રયાસો કરવામાં આવી રહેલ છે. તાજેતરમાં વડોદરા ખાતે ડભાસા ગામમાં પાસે આવેલ સીવેજને ટ્રીટ કરવા અને ઉદ્યોગ માટે સ્વચ્છ અને શુદ્ધ પાણીનો પુનઃઉપયોગ કરવા માટે એક નવીન “બાયો-ફિલ્ટર ટેકનોલોજી” વિકસાવી છે.
- પ્રથમ તબક્કામાં વડોદરામાં ટ્રાન્સપેક એકલબારા સાઇટ પર 0.3 mLD ટ્રાન્સબાયો-ફિલ્ટર પ્લાન્ટ સ્થાપિત કર્યો છે અને ભવિષ્યમાં તેનો 0.5 mLD સુધી વિસ્તરણ કરવામાં આવશે.
- ગુજરાત સરકાર ઉદ્યોગોના વિકાસની સાથે પાણીને પુનઃવપરાશ કરી અને સંચય કરીને પર્યાવરણ જાળવણી માટે સતત સંવેદનશીલ છે.
- આમ, પાણી (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) સુધારા બિલ, 2024 ના પ્રસ્તાવ ની જોગવાઈઓ હાલના સમય માટે ખુબજ અનિવાર્ય છે, આ બીલની જોગવાઈઓને હું આવકારુ છું અને મારુ સમર્થન આપું છું.